

INHOUD

	Proloog	7
1	Richard Krajicek, de spagaat van de Wimbledonkampioen Finale Australian Open 2017	15
2	De levenslessen voor Roger en Rafa Derde ronde Miami 2004	31
3	Schaken in de rally met Sjeng Schalken en Martin Verkerk Finale Masters Rome 2006	45
4	Opleiden op Mallorca en de vijf stappen van Haarhuis en Eltingh Finale Roland Garros 2006	60
5	De wapens van Federer op gras Finale Wimbledon 2007	77
6	De onweerstaanbare gravelkoning Finale Roland Garros 2008	95
7	De magie van Wimbledon Finale Wimbledon 2008	110
8	Met sportpsycholoog Rico Schuijers op zoek naar de flow Finale Australian Open 2009	130

9	Robin Haase, trainen en spelen met de koning Finale ATP World Tour Finals 2010	149
10	Marcella Mesker, trucs en tranen van de commentator Finale Roland Garros 2011	170
11	Miguel Janssen, de fitnessstrainer over souplesse tegen kracht Halve finale ATP World Tour Finals 2013	186
12	De hype in Ahoy Finale Swiss Indoors 2015	202
13	Timo van Driel, racketdokter van de elite Finale Miami 2017	221
14	De regie van oom Toni en Tjerk Bogtstra Finale Masters 1000 Shanghai 2017	237
15	Martin Šimek over de ridderlijke rivaliteit Laver Cup 2017	263
	Epiloog	275
	Dankwoord	283
	Verantwoording	285
	Uitslagen onderlinge duels	286

PROLOOG

In november 2018 bereikte Roger Federer op zijn zevenendertigste voor de vijftiende keer in zestien deelnames de halve finales van de ATP Finals. In de O2 Arena in Londen bleef een honderdste titel uit, die bewaart hij voor wellicht zijn laatste jaar als tennisprof in 2019. Federer sprak van een 'historisch seizoen', omdat hij in januari bij de Australian Open zijn twintigste Grand Slam-titel veroverde en een maand later in Rotterdam de oudste nummer 1 van de wereld ooit werd. Wie zal het hem ooit nadoen?

Vanwege blessureleed eindigde het seizoen voor Rafael Nadal weer eens voortijdig, maar hij vierde zijn tweeëndertigste verjaardag met een elfde Grand Slam-titel op Roland Garros. Nadal is de bokser die na acht tellen weer opstaat en als herboren door de ring danst. Hij betaalt de tol voor de roofofbouw op zijn lichaam, maar Nadal heeft vaker gespot met de wetten van de topsport. Ik ben er nog steeds, zei hij in juni 2018 op Roland Garros. En hij blijft nog even.

Federer en Nadal wisselden elkaar tot de zomer af als nummer 1. We naderen het einde van misschien wel de grootste rivaliteit in de sport, al blijkt dat wellicht niet uit de tussenstand na 38 partijen: 23-15 voor Nadal. Met daarbij de kanttekening dat Federer de laatste vijf partijen sinds 2015 heeft ge-

wonnen. In 2018 troffen Federer en Nadal elkaar niet op de baan, maar ze worden nog altijd in één adem genoemd. Roger en Rafa, het tennis kan nog niet zonder zijn belangrijkste iconen.

In zijn roman *Een nagelaten bekentenis* uit 1894 geeft schrijver Marcellus Emants meteen de clou weg. Na de eerste zin, 'Mijn vrouw is dood en al begraven', biecht de hoofdpersoon op dat hij zijn echtgenote heeft vermoord. Het boek is een fascinerende reconstructie hoe hij tot zijn daad is gekomen.

Laat ik dus bij dezen bekennen dat ik altijd een groot fan van Federer ben geweest. En het is nu eenmaal onmogelijk om net zo veel te houden van zijn grootste rivaal. Je bent voor John McEnroe of Björn Borg, Messi of Ronaldo, de bokser Muhammad Ali of Joe Frazier, de schaker Karpov of Kasparov, voor Ajax of Feyenoord, Roger of Rafa.

Bij de briljante confrontatie tussen Federer en Nadal in de Australian Open-finale in 2017 was de journalistieke onpartijdigheid even verdwenen. Bewonderen hoort net zo bij mijn vak als verwonderen en kritisch volgen. Hier werd geschiedenis geschreven en ik mocht het vastleggen voor *de Volkskrant*.

Toen mij in 1972 in de eerste klas van het Ir. Lely Lyceum in Amsterdam werd gevraagd wat ik later wilde worden, antwoordde ik: sportjournalist. Als kind groeide ik op met het Ajax van de jaren zeventig. Cruijff, Keizer en Swart vormden de droomvoorhoede.

Swart was mijn jeugdidool. Ik besepte dat ik me met mijn beperkte kwaliteiten als voetballer niet mocht spiegelen aan geniale spelers als Cruijff en Keizer – Sjakie kon fantastisch voetballen, maar hij was een gewone sterveling.

Aan Sjakie vraag ik nog steeds of hij zondag meedoet en het zou me niet verbazen als hij zelfs op tachtigjarige leeftijd nog bereid is om in te vallen bij Ajax 1. Swart roept bij mij dezelfde emotie op als Federer, het verlangen naar de eeuwige jeugd. Cruijff en Keizer zijn al overleden, Swart heeft de dood net zo

sierlijk ontweken als 'die backies' tussen 1956 en '73.

Swart stopte op 6 augustus 1973, in een uitverkocht Olympisch Stadion in Amsterdam. Ik was dertien jaar oud en had oude kranten verzameld en vodden verkocht om een kaartje te kunnen kopen op de zwarte markt. Voor 35 gulden bemachtigde ik een staanplaats op vak TT, een godsvermogen in die tijd, zeker voor een tiener.

Ajax won met 3-0 van Tottenham Hotspur. Johan Cruijff wervelde nog een kwartiertje over het veld, voor zijn transfer naar Barcelona. Na het laatste fluitsignaal klom ik over het hek, liet me over de sintelbaan naar beneden glijden en was net op tijd beneden voor de ereronde van Swart. Sjakie huilde en ik huilde met hem mee, stiekem legde ik mijn hand even op zijn arm. En ik zag mijn toekomst al voor me. Alleen als sportjournalist zou ik zo dicht bij mijn helden kunnen komen.

Gelukkig is Swart nooit gestopt met voetballen. Hij traint nog steeds, zijn liefde voor de bal is onbegrensd. Het leven is voor Swart een grote rondo, zoals hij die wekelijks organiseert op het veld van Zeeburgia of het Olympiaplein in Amsterdam. Daar mogen oude coryfeeën de bal één keer raken, alsof ze hun glorietijd recyclen. En wordt cabaretier Freek de Jonge gedoogd als deelnemer, omdat hij nog zo fanatiek is.

In gedachten zie ik Federer, Nadal, Djokovic en Murray na hun vijftigste een balletje slaan. Ze lachen na een mooi punt, maar je herkent meteen de tennisgoden van weleer. Nog steeds beleeft Nadal elk punt alsof hij de stormen op de oceaan trotseert, slaat Federer een toverbal uit het niets en legt Murray met zijn ogen dicht de opslagen van al zijn oude tegenstanders weg. Djokovic is nog steeds van elastiek en haalt elke bal.

De 'Big Four' zullen levenslang met elkaar verbonden zijn, als vaandelragers van een uniek tijdperk. Maar Federer en Nadal zijn zelfs losgezongen van hun generatie, ze zijn ook veruit de meest geliefde tennissers. En Federer op afstand de

meest gewilde – en best betaalde – artiest bij de toernooien die hij nog speelt.

In 1987 kwam mijn jongensdroom uit en werd ik als sportverslaggever aangenomen bij *Het Parool*. Een jaar later reisde ik met twee koffers naar Londen voor mijn eerste Wimbledon. Een koffer gevuld met kleding, een gevuld met krantenknipsels. Dat was mijn archief met verhalen over grootheden als Boris Becker, Stefan Edberg, Ivan Lendl en John McEnroe.

Wimbledon heeft achttien grasbanen, waarop in de eerste week dagelijks vier tot vijf partijen worden gespeeld. En in het prehistorische tijdperk zonder internet of mobiele telefoon kon je als verslaggever onmogelijk achttien partijen tegelijk in de gaten houden.

In de perszaal stond één televisie, BBC 1 zond de partijen op het Centre Court uit. We tikten onze verhalen op de Tandy, de opvolger van de Olivetti die zo'n klein beeldscherm had dat je slechts een alinea kon lezen. De Tandy had een iets groter scherm, maar het versturen van de verhalen was een uitdaging op zich.

Je moest een ronde telefoon in een speciaal apparaat, de coupler, duwen en stevig vasthouden. Alleen zo kon je het verhaal naar de redactie sturen. Het was telkens een beproeving, tot je witte knokkels kreeg en het bevrijdende, schurende geluid hoorde dat nog altijd door mijn hoofd spookt.

leaaaaahhh en dan de sonore stem van Inge, de telefoniste die veertig jaar lang opgewonden verslaggevers gerust moest stellen als het seinen weer niet was gelukt. De stenotypiste was de reddende engel als achtervang, maar je liep dan wel het risico dat Boris Becker met dubbel 8 in de krant stond.

Het is nu nauwelijks voor te stellen, maar aan Wimbledon deden begin jaren negentig soms wel zestien Nederlanders mee, acht mannen en acht vrouwen. We moesten de Nederlanders zelf opvangen na hun partijen en verdeelden ons over de banen. Ik weet nog ik dat op baan 4 ruim vier uur heb staan kijken bij Jan Siemerink, een notitieblokje in de hand.

Data waren er niet, je moest de partij zelf bijhouden. Zei ik bij mijn debuut op Wimbledon in 1988 iets te uitdagend tegen Michiel Schapers dat hij de grote Ivan Lendl had kunnen verslaan op baan 2? 'O, hoe dan?' vroeg hij. Ik had geen antwoord. Sindsdien houd ik elk punt bij als ik een tennispartij in zijn geheel volg.

Ik heb mijn eigen geheimschrift ontwikkeld. Fh-w (forehand-winner), bh-f (backhand-fout), volley: 15-0, ace, 30-0, fh/l1 (forehand langs de lijn). Tennissers spoelen moeiteloos de film van hun partij terug, ik kan ze nu corrigeren als het nodig is. Mij pakken ze niet meer zoals Schapers in 1988.

Halverwege de Olympische Spelen in 2000 in Sydney zei een collega op verongelijkte toon dat ik meer medailles had gewonnen dan hij. Ik? Hij bedoelde de sporters die ik destijds voor *NRC Handelsblad* volgde. Ik vereenzelvig me nooit met de atleten over wie ik schrijf, laat staan dat de glans van hun medailles ook een beetje op mij afstraalt. Toch schuurt het nog steeds dat ik er niet bij was, toen Richard Krajicek in 1996 Wimbledon won.

Lekker Richard, had ik je al die jaren gevolgd op Wimbledon, al je smartelijke nederlagen beschreven. Zo lang moeten aanhoren dat je gras maar niks vond, terwijl je er de ideale wapens voor had. En wat flikte je me in 1996 toen ik noodgedwongen één jaar oversloeg, omdat *Het Parool* me naar het EK voetbal en de Olympische Spelen in Atlanta stuurde? Je won niet alleen de Grand Slam-titel, waardoor je voor altijd als lid van de All England Club eregast bent op Wimbledon; je hebt een bijna onmogelijke standaard gezet voor je opvolgers.

Wimbledonkampioen ben je voor altijd, het is prachtig om te zien met hoeveel respect Krajicek wordt onthaald in Londen. Hij slaat er nog een balletje, scout spelers voor het ABN Amro World Tennis Tournament in Rotterdam en zat in de spelersbox op het Centre Court als coach van Stan Wawrinka. In diverse tennisboeken die ik heb geschreven, speelt Krajicek een hoofdrol. Maar had hij Wimbledon echt niet kunnen

winnen in 1995 of bij zijn comeback in 2002?

Ik was stiekem een beetje opgelucht dat Krajicek in 1998 op Wimbledon de halve finale tegen Goran Ivanišević met 15-13 in de vijfde set verloor. Ik deed toen voor *NRC Handelsblad* verslag van het wk voetbal in Frankrijk, nog een gemiste Grand Slam-finale had ik niet kunnen verdragen. Het was een schrale troost dat ik na die prachtige kwartfinale van Oranje tegen Argentinië in de mixed zone maar drie woorden hoefde te zeggen voor een topverhaal met Dennis Bergkamp: 'Dennis, die aanname!'

Ik was erbij, toen Sjeng Schalken in 2002 bij de us Open met Sampras, Agassi en Hewitt op het affiche stond van Super Saturday. Ik heb Federer een jaar later zijn eerste Wimbledon-titel zien behalen, in 2005 mocht ik de eerste Grand Slam-titel voor Nadal bij zijn debuut op Roland Garros verslaan. Maar de finale van Martin Verkerk in 2003 op Roland Garros? Ik dacht dat het sneeuwde in Parijs, maar dat bleek aan de televisie te liggen op een Turks resort tijdens mijn vakantie.

Federer versus Nadal is ook een verslag van mijn dertig jaar durende droomreis langs de grote tennis theaters ter wereld. Ik had het geluk dat ik als journalist opgroeide met de gouden generatie in Nederland. *NRC Handelsblad* gaf me tussen 1997 en 2002 de kans om ook geregeld de Australian Open en de us Open te bezoeken, vanaf mei 2002 tot eind 2018 heb ik het tennis gevolgd voor *de Volkskrant*.

De specialisten in de sportjournalistiek sterven uit, ik vind het een zorgwekkende trend. Niemand zal nog dertig jaar over tennis schrijven, dat is ook extreem. Er zijn steeds minder vaste banen. Bij *de Volkskrant* bestaat de sportredactie nog uit acht redacteurs, zes minder dan bij mijn aantreden in 2002.

Specialistische kennis wordt nu soms beschouwd als ballast voor de lezer, terwijl ik mijn expertise juist opvoerde als bewijs dat ik met gezag kon schrijven over sporten als tennis, volleybal en hockey. Het is mijn stellige overtuiging dat de in die sporten geïnteresseerde lezer daarom vraagt, al is het ook

de plicht van de media om jonge talenten op te leiden die een nieuw en fris geluid kunnen laten horen.

Dit boek over de rivaliteit tussen Federer en Nadal markeert ook voor mij het einde van een tijdperk. Ik heb de geboorte van een unieke tweestrijd van dichtbij meegemaakt. De sensatie van een machtswisseling was tastbaar op het Centre Court van Wimbledon, toen Federer in 2001 zijn jeugdheld Pete Sampras versloeg. Niet voor niets wordt 'Centre Court' alleen op Wimbledon met hoofdletters geschreven. In 2004 werd diezelfde Federer in Miami verslagen door een ventje van zeventien jaar, aan wie hij zich nog altijd spiegelt.

Roger en Rafa werden een twee-eenheid, elkaars norm en standaard. Ze hebben elkaar opgejaagd en geïnspireerd en zijn zichzelf daardoor blijven verbeteren. Hun finale bij de Australian Open in 2017 was een ontroerend weerzien met twee grootheden die de tennissport een nieuwe dimensie hebben gegeven. Hun rivaliteit schets ik in dit boek aan de hand van vijftien partijen, die zijn gekoppeld aan een thema.

Zo beschrijft Richard Krajicek de dominantie van Federer en Nadal in 2017 en schetst hij als directeur van het ABN Amro World Tennis Tournament hun meerwaarde voor het toernooi in Ahoy. Ik volgde ook Robin Haase tijdens zijn trainingen met Federer. Sjeng Schalken en Martin Verkerk vertellen over hun partijen tegen Federer en Nadal.

Tenniscoach en voormalig Davis Cup-captain Tjerk Bogtstra analyseert de coaches van Roger en Rafa, sportpsycholoog Rico Schuijers ontrafelt hun psyche. Timo van Driel voelde zijn handen trillen, toen hij het racket van Federer mocht spannen. Marcella Mesker heeft een trucje om de tranen te bedwingen tijdens haar commentaar voor radio of televisie.

Ik sprak op Mallorca met oom Toni Nadal en in Basel met de jeugdcoach van Federer. Martin Šimek vergelijkt in zijn onnavolgbare stijl de grootste rivaliteiten in het tennis. Roland Garros is het fort van Nadal, Wimbledon de huiskamer van Federer.

Vijftien partijen, vijftien thema's; ik pretendeer niet compleet te zijn. *Federer versus Nadal, een rivaliteit in 15 partijen* is tevens mijn liefdesverklaring aan de tennissport. En één speler in het bijzonder. Op 29 januari 2017 voelde ik dan ook een traan opwellen, toen ik geknield voor de televisie heel hard 'come on, Roger' riep.

In een sprookjesachtige finale tegen zijn grootste rivaal had Federer een 3-1 achterstand in de vijfde set omgebogen in een 5-3 voorsprong. En nu stond hij op *championship point*, veel meer dan zomaar een matchpoint. Hier werd een bijna afgebroken keizerrijk in alle luister hersteld en ik was diep ontroerd.

Ik jubelde op Twitter dat Federer en niemand anders de koning was. Ik tikte snel een stuk voor de website van *de Volkskrant* en liet de finale even bezinken, voordat ik in de papieren editie een ode aan Federer bracht.

In 2018 twijfelde ik op Wimbledon over een gedwongen herschikking van mijn voorkeur. De remake van de historische Wimbledonfinale in 2008 tussen Federer en Nadal leek voorbestemd. Ze waren wederom als eerste en tweede geplaatst, moesten elkaar nog één keer treffen in de kathedraal van het tennis. Stel dat Nadal opnieuw zou winnen van Federer? En na tien jaar wederom de loodzware dubbelslag op Roland Garros en Wimbledon zou voltooien? Moest ik hem dan niet promoveren tot de beste tennisser ooit?

Mijn bewondering voor Nadal is alleen maar gegroeid op Wimbledon. Op zijn minste ondergrond speelde hij misschien wel zijn beste tennis, tegen Juan Martín del Potro en Novak Djokovic. Dat kon ik van Federer niet zeggen, de helden van dit boek stonden niet samen in de finale. En wie weet constateren we over enkele jaren dat Djokovic zelfs Federer heeft overtroffen. Als enige tennisser won hij alle negen Masters 1000-toernooien.

Die Masters-titels zeggen niet alles. Voor mij blijft King Roger de grootste tennisser aller tijden. Daarvan heb ik nooit een geheim gemaakt. Ook niet in dit boek.